

בבא בתרא קנג

משה שווערד

1. ספר שערים מצויינים בהלכה

וקנינא מיניה. כתב בתשו' התשב"ץ (ח"ג סי' שא) דיכול לקרות הסופר וקנינא קודם הקנין, ולא חיישינן למיחזי כשיקרא, אלא בדבר שהשקר יכול להתברר, כגון הא דאיתא בגמ' לקמן (קעב.) כי קיימיתו בהיני כתבוהו בהיני, ואע"ג דמימסרן לכו מילי בשילי, משום דמיחזי כשיקרא, שהרי יכול להתברר שקר זה כו', אבל בכל דבר שאחר גמר המעשה הוא אמת, אע"פ שבשעת הכתיבה אינו כן, לא חיישינן למיחזי כשיקרא [וסברא זו כבר כתב הרשב"א במס' גיטין (כו: ד"ה והנה) עי"ש], וכן הכא אע"פ שבשעת הקריאה לא קנו ממנו עדיין, כיון שאין חותמין עד שקונים ממנו, יכולין לקרותו, ולא מיחזי כשיקרא, ואילו היינו חוששין למיחזי כשיקרא היה אסור לכותבה עד שקנו ממנו, וכיון שבכתיבה אין חוששין למיחזי כשיקרא, כש"כ בקריאה. ובתשו' מהר"ם מינץ (סי' קט) כתב, דלכתוב כל הכתובה קודם הקנין וקודם שנעשה אשתו מיחזי כשיקרא, וצריך לשייר קצת, אך רובא דעלמא לא חשו על זה. ובמנחת פתים (אהע"ז סי' סו ס"א) כתב, דמה שכותבין וקנינא אין בזה קפידא, דבכתובה לא חיישינן למיחזי כשיקרא, כיון דעכ"פ קודם שחתמו היה קנין. ועי"ש בלבוש (ס"י). והנה מנהג רוב העולם בזמנינו לחשוש לזה, וכדמצינו בכמה עניני שטרות דחיישינן למיחזי כשיקרא, וכ"כ בשולחן העזר (סי' ו ס"ח אות ז) דחוששין לזה, ולא העיר מכל הנ"ל. ועי' בתוס' במס' כתובות (כא: ד"ה האמר) בשם הר"י מדנפ"ר דלכתחילה ודאי חיישינן למיחזי כשיקרא, כדאמר להו רב לספרי לקמן (קעב.), אבל בדיעבד לא חיישינן. ועי' בדברינו במס'

2. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף קנב עמוד ב

וכן פר"ח בסורא מתנו הכי לפלוגתא דרב ושמואל דכתב וזיכה לזה כדאמרן בפומבדיתא מתנו שלחו מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו כתב וזיכה לראשון וקנו מידו מאי שלח להו כיון שזיכה לו וקנו מיניה קנה ואין יכול לחזור במתנתו וכ"ש להקנותו לאחר ואין אומרים בזה שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר דהא זיכה לו וקנו מיניה כיון דכולי האי [עבד] לא הוי אלא לייפות כחו וקנה.

3. תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף קנב עמוד ב

(טז) בסוריא מתני הכי בפומבדיתא מתני אמר ר' ירמ' בר אבא שלחו מבי רב לשמואל ילמדנו רבי' קנו מידו מהו שלח להו אין אחר קנין כלום יש ספרים שכתב בהן וזיכה לראשון וקנו מידו דאיכא תרתי זיכוי וקנין ומש"ה אמר אין לאחר קנין

כלום. אבל לעולם קנין לבדו חוזר ואני נראה לי משום דבסוריא מתני הכי משמע דפליגי סוריא ופומבדיתא ואלו כן לא פליגי והנכון נ"ל מה שכתבתי במה"ק ומה דכתב ההוא דקנו מיני' אתא לקמי' דרב הונא אמר מאי אעביד לך דלא אקנית כדמקני אינשי. נ"ל דה"ג דלא קנית כדקנו אינשי שהקונה בא לקבול לפניו מפני שהש"מ הי' חוזר בו. והוא אמר מאי איעבוד לך דלא קנית כדקני אינשי שאם רצית שתהי' מתנתך קיימת לא הי' לך לכתוב בה ש"מ אי נמי הוה לך למיעבדה בשיוור:

4. ספר דבר יעקב

ר' יונה [קנב]. מבאר שמירי שעשה הקנין אחר זיכוי השטר, דדרך העולם לעשות קנין ואח"כ לכתוב שטר, דסתם קנין לכתובה עומד, והכא מיירי שעשה שטר ואח"כ עשה קנין, וזה אינו דרך העולם, ולכן אמרינן דאין אחר קנין כלום.

התור"ד מקשה שלפי הרשב"ם אין מחלוקת בין סורא לפומבדיתא, [ובשאר מקומות בש"ס שמזכיר כזה לשון איכא מחלוקת בין סורא לפומבדיתא], דגם בסורא מודו שאם עשה כולי האי שזיכה לו שטר וקנו מיניה, לא הוי אלא ליפות כחו וקנה, וכן מקשה הכוס ישועות.

5. ספר דבר יעקב

א ההוא דקנו מיניה אתא לקמיה דרב הונא אמר מאי איעביד לך דלא אקנית כדמקנו אינשי – הגירסא שלנו ההוא דקנו מיניה, וכן גורס הרשב"ם ומפרש כתב וזיכה וקנו מיניה. גירסת הרי"ף ור' יונה ההוא דכתבה לכולי נכסי וקנו מיניה. ומביא ר' יונה [קנב]. הגאונים שמפרשים שעשה תרתי זיכוי השטר ליד מקבל מתנה וגם קנין, וכיון שיש שתי הקנאות אמרינן הרי הוא כמתנת בריא. ומקשה ר' יונה מדברי שמואל [קנב]. שאומר שמא לא גמר להקנותו אלא לאחר מיתה, ואע"ג דאיכא קנין ושטר. ומתוך ר' יונה ששמואל מיירי היכא שעשה קנין ואח"כ כתב שטר, וזה דרך העולם, דסתם קנין לכתובה עומד, והכא מיירי שעשה שטר ואח"כ עשה קנין, וזה אינו דרך העולם, ולכן אמר לו רב הונא כיון שלא הקנה כדמקני אינשי, אמרינן

שנתכוון ליפות כח המקבל ולהקנות לו מעכשיו, ומש"ה אינו חוזר.

6. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף קנב עמוד א

כדמקנו אינשי - שכיב מרע הנותנין לאחר מיתה לדעת שיחזרו בהן אם יעמדו שכותבין או מקנין או כותבין ומקנין אבל אתה כתבת וזכית והקנית דהא ודאי שמואל מודי בין לעצמו בין לאחר והשתא שמעינן מד' מילי דאמר שמואל בשמעתין דקיימא לן כוותיה בדיני **א** מתנת שכיב מרע בדלא שייר שיש בה קנין בלא זיכה לו את השטר לא ידענא מאי אידון בה ולא קנה מקבל מתנה אפי' מת הנותן דשמואל לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה **ב** אבל אם ייפה את כחו בכתיבת השטר או בצוואה דכתב בה וקנינא מיניה מוסיף על מתנתא דא קני המקבל מתנה שבזה לא נאמר לא גמר להקנותו אלא בשטר כו' והוא שמת הנותן אבל אם עמד חוזר דבידוע שלא היה קנין אלא מחמת מיתה ומדבר יהודה אמר שמואל דאוקימנא במיפה את כחו שמעינן ליה להא **ג** ושכיב מרע שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני ומת כותבין ונותנין לאחר מיתה כדאוקימנא לשמואל במיפה את כחו אבל בלא ייפוי לא קנה דאין שטר לאחר מיתה ואם כתב וזיכה השטר למסרו לזה לראיה וכתב וזיכה לזה השני קנה והדר ביה מראשון והוא שמת ואם עמד חוזר דכל מתנת שכיב מרע בכל הנכסים בלא ייפוי כח בשטר אם עמד חוזר הלכך שני נמי קנה דהדר ביה מקמא **ד** אבל אם כתב וזיכה והקנה קאמר שמואל דקנה קמא לגמרי בין לעצמו בין לאחר ואם עמד אינו חוזר.

7. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף קנב עמוד א

היא מתנתא - מתנת שכיב מרע במקצת שכתוב בה קנין וקונה לדברי הכל בין עמד בין לא עמד.

8. רמב"ם יד החזקה הלכות זכיה ומתנה פרק ח

(יט) הנותן מתנה כשהוא שכיב מרע וכתב בה בחיים ובמות או מחיים ובמות בין בכל בין במקצת הואיל וכתוב בו ובמות הרי זו מתנת שכיב מרע שזו שכתוב בה ובמות שלא יקנה אלא לאחר מיתה וזה שכתוב בה מחיים סימן ליישב את דעתו שיחיה מחולי זה:

9. ספר דבר יעקב

המ"מ [שם] כתב שמירי במצוה מחמת מיתה,
אבל בסתם אם קנו ממנו הוי מתנת בריא. הסמ"ע
[סימן רנא-א] מביא דברי הטור שכתב שיש לו דין
מצוה מחמת מיתה כיון שהזכיר לשון מיתה. הש"ך
[סק"ב] מביא דברי המ"מ שחולק.

10. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף קנג עמוד א

לא איתפרק מעונשה – [1] דאל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך ומהא שמעינן דבין בחיים בין מחיים סימנא לחיים.

11. תידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף קנג עמוד א

ההיא דאתאי לקמיה דרבא. פ"ל שנתנה כל נכסיה והיה כתוב בדייתיקי מחיים ובמות, וכי בריא אתת לקמיה דרבא ועבד לה רבא כשמעתיה דלא מצי למהדר ביה ולית הלכתא כוותיה, [2] ומסתברא דמשום דהוה דאין לה שלא כדין דבקה בו קללתה וכדאמרינן דלא איפרק מטבעא ששגגת חכם עולה וזון דהוה ליה למידק טפי.

12. ספר דבר יעקב

בריא, ואם היה מתנה במקצת בקנין אינו יכול לחזור בו אפ' היה שכי"מ.
ומקשים הריטב"א ור' יונה לפי רב מה הויכות, הרי אף אם היה שכי"מ כיון שכתוב בשטר שעשה קנין אינו חוזר. [ולפי שמואל ניחא ומירי במיפה כחו שהקנין חל - כ"כ הריטב"א בקידו' עט.].
הריטב"א מתרץ שלפי רב מירי מתנ' במצוה מחמת מיתה בין מתנה בכולה בין מתנה במקצת, וכוונתו שבמצוה מחמת מיתה בקנין מודה רב שהוי מתנת שכי"מ שאם עמד חוזר. [ומשמע דלשמואל אינו קונה, ופליג על המהרי"ט הנ"ל קנב: אות א שסובר שגם לשמואל קונה]. עוד תירץ הריטב"א שמירי שהעדים כתבו בשטר שנתן פלוני נכסיו לפלוני, ולא פירשו האם הוי במתנת בריא בקנין או במתנת שכי"מ. וכע"ז מתרץ ר' יונה.

[ה] לא כתב בה שכיב מרע הוא אומר שכיב מרע הייתי והן אומרים בריא הייתי – כתב הנ"י דמירי שכתב בשטר שקנה ממנו בקנין ולכן טען המקבל שהיה בריא, והנותן טען שהיה מצוה מחמת מיתה ולכן יכול לחזור בו אף שעשה קנין.
הריטב"א ור' יונה כתבו שמירי במתנה בכולה בקנין, דאם לא עשה קנין אינה יכולה להיות מתנת

13. ספר דבר יעקב

[ו] לא כתב בה שכיב מרע הוא אומר שכיב מרע הייתי והן אומרים בריא הייתי – הקו"ש מקשה דנימא שאיכא ראייה משום שאנן סהדי שאין אדם נותן כל נכסיו אא"כ הוי מתנת שכי"מ, שהרי מטעם זה אמרינן ששכי"מ שנתן כל נכסיו אם עמד חוזר.

האילת השחר שדוקא על שכי"מ איכא אומדנא שאינו נותן כל נכסיו אם יעמוד, אם אח"כ לא יהיה לו ממה להתפרנס, אבל אדם בריא אין אומדנא שלא יתן כל אשר לו.

14. ספר קצות החושן סימן ר"ן ס"ק יא

ועיין משנה למלך (פ"ט מהלכות זכיה הל' כב) שהקשה על האי דרשב"א מהא דתנן, לא כתב בה שכיב מרע והנותן אומר שכ"מ הייתי, והמקבל אומר בריא הייתי, דפליגי ר' מאיר וחכמים. והא ודאי בקנין איירי דבלא קנין ליכא מתנה כלל, וכיון דהיה קנין נימא דודאי בריא היה כיון שאין דרך מתנת שכ"מ להקנות בקנין ע"ש. **ונראה דהתם משום ריעותא דאיתיה מבגוה במה דלא כתב בה, כד הוי מהלך על רגלוהי בשוקא.** וכדאמרי שם בגמ' פ' מי שמת (ב"ב קנד, א) וכן אמר רבה ראייה בעדים, א"ל אביי מ"ט אלימא מדכולהו כתיב בהו כד הוי מהלך על רגלוהי בשוקא, והא לא כתיב בה הכי ש"מ שכ"מ היה, אדרבה מדכולהו כתיב בה כד קציר ורמי בערסיה, והא לא כתיב ביה הכי ש"מ בריא הוי, איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי אוקי ממונא בחזקת מאריה וא"כ היינו טעמא דלא מחזקינן אותו בבריא אע"ג דכתב בה קנין מה שאין דרך לכתוב כן גבי שכ"מ, משום דלא כתב בה כד מהלך כו' ש"מ דשכ"מ היה, ואע"ג דלא כתב בה נמי כד קצר כו', מידי ספיקא לא נפקא כיון דאית ביה נמי ריעותא דלא כתב בה כד מהלך וכו'. אבל היכא דליכא שום ריעותא אמרינן מדקנו

מידו ש"מ שרציה ליתן מתנת בריא, ומדאמרינן מ"ט אלימא מדכולהו כתיב כד מהלך והא לא כתב בה הכי ש"מ שכ"מ היה, אדרבה כו'. ולמאי צריך הוכחה בשכ"מ היה מדלא כתב כד מהלך, תיפוק ליה דלא ידעינן אי בריא אי בשכ"מ מוקמינן נכסים בחזקת נותן. ולפי מ"ש הרשב"א (תשובה סי' אלף נה) דקנין מורה שהוא מתנת בריא דגבי מתנת שכ"מ לא היה צריך קנין, לזה מקשי אביי מ"ט דהא כיון דכתיב קנין ש"מ בריא, אלימא מדכולהו כתיב כד מהלך והא לא כתיב בה הכי ש"מ שכ"מ, ומש"ה אע"ג דכתיב בה קנין מרע ליה במה דלא כתב בה כד מהלך, אדרבה מדכולהו כתיב כד קצר והא לא כתב הכי ש"מ בריא הוי, וכיון דלא מוכח מתוך הכתב א"כ ראוי לומר שהיה בריא מצד הקנין דמורה שהיא ודאי מתנת בריא וכמ"ש הרשב"א. לזה משני איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי ומידי ספיקא לא נפקא, ואין הקנין מכריע הספק כיון דאית בה ריעותא דלא כתב כד מהלך וכמ"ש ואוקי ממונא בחזקת מאריה.

15. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף קנג עמוד ב

אמר רבה הרי - אנו רואין שהוא מת ובתרא השתא אולינן והעמדנו על חזקת מיתתו ויש לנו לומר שמתוך אותו חולי מת וקנה המקבל מתנה.

16. ספר דבר יעקב

ונראה דכיון שלפני מיתה האדם נעשה שכ"מ,
לכן כשרואים אותו מת וקברו מוכיח עליו, נחשב
שרואים השתא לפנינו אדם שכ"מ שמת, ולכן איכא
חזקה דהשתא שהוא היה שכ"מ.
לכאורה קשה איך מהני חזקה דהשתא להוציא
מיד מוחזק, הרי א"א להוציא ממוחזק ע"י חזקה,
דאפ' רוב שעדיף ממוחזק אינו מוציא ממון, דקיי"ל
כשמואל [לעיל צג: ובי"ק מו.] דאין הולכים בממון
אחר הרוב וכ"ש שא"א להוציא ממון ע"י חזקה
[דרובא וחזקה רובא עדיף]. ואמנם השי"ש [ב-ט]
מביא דעת הפנ"י בכתר' שסובר שחזקת הגוף מהני
להוציא ממון, וכן דעת המל"מ [אישות יא-ח ד"ה
אשר].

והנה ר' יונה [הובא להלן אות ב] מבאר שאביי מקשה שע"י חזקה דהשתא גרידא לא מפקינן ממונא, אלא דהכא איכא ב' חזקות גם חזקה דמעיקרא שהיה שכ"מ וגם חזקה דהשתא, ובשתי חזקות מוציאים ממון. ומקשה אביי דליכא חזקה דמעיקרא שהיה שכ"מ כיון שרוב חולין לחיים, ובחזקה דהשתא גרידא א"א להוציא ממון.

ולומד הקו"ש שרבה סובר שמוציאים ממון כיון שאיכא ב' חזקות גם חזקה דמעיקרא שהיה שכ"מ וגם חזקה דהשתא. וכן מפרש החו"א [אה"ע סימן פ-א ד"ה שם] שסברת רבה משום שאיכא שתי חזקות, חזקה דמעיקרא וחזקה דהשתא. מיהו מלשון ר' יונה משמע שרבה סובר שמוציאים ממון בחזקה דהשתא גרידא [היכא שאין חזקה אחרת שיסתור החזקה דהשתא]. וכן כתב המרדכי [אות תרכ"א הובא בש"ש ג-א] שהולכים אחר חזקה דהשתא להוציא ממון.

ולכאורה קשה שנגד החזקה דהשתא איכא חזקת ממון של המוחזק.

האחרונים [עי' מורשת משה סימן פ] מבארים שרבה סובר שגדר חזקה דהשתא הוי שלא מתחילים להסתפק, ולכן היא מועילה גם להוציא ממון. ונאין להקשות דא"כ למה חזקה דמעיקרא [שאינה מוציאה ממון] עדיפה על חזקה דהשתא, דהא דאמרינן שחזקה דהשתא מהני להוציא ממון ה"מ היכא דליכא סיבה להסתפק, אבל היכא דאיכא סיבה להסתפק אם יש חזקה דמעיקרא היא עדיפה על חזקה דהשתא.

17. תוספות מסכת בבא בתרא דף קנג עמוד ב

השתא ומה ספינה שרובן לאבד כו' - הקשה הר"ר יצחק בר' מאיר אמאי לא פריך ליה מדתנן בגיטין (דף כח. ושם) הניחו זקן או חולה בחזקת שהוא קיים ואוכלת אשתו בתרומה ולא אמרי' דלמא מת [1] ואינה קושיא דהתם לא מת לבסוף אבל הכא מת לבסוף ולא הוי לנו לומר שעמד אי לא משום דמדמינן ליה לספינה המטורפת בים דהוי כמו שסופן לאבד במים ואפ"ה חשבינן להו בחזקת שהם חיים עדיין [2] א"נ מההיא משנה לא היה יכול להוכיח אלא שהוא בחזקתו כמו שהניחו אבל מהך משנה יש להוכיח שניצול מחליו כמו בני הספינה המטילים בים שנצולו מן המים.

18. ספר דבר יעקב

ב] אמר ליה אביי השתא ומה ספינה שרובן לאבד נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים חולין שרוב חולין לחיים לא כל שכן – הרא"ש והריטב"א מבארים שרבה לא חשש לקושית אביי משום שלא דמי דהכא ראינו אותו מת וקברו מוכיח עליו, משא"כ לגבי ספינה שלא ראינו אותם מתים ולכן אית לן למימר שמא ניצלו דאזלינן בתר חזקת חיים דמעיקרא.

ר' יונה מקשה מה קושית אביי, הרי רבה פירש טעמו מפני שקברו מוכיח עליו דהיינו אזלינן בתר השתא, ומה הקושיה מספינה דאזלינן בתר חזקת חיים דמעיקרא, הרי שם ליכא חזקה דהשתא. ומתוך ר' יונה [הובא בקו"ש] דאביי מקשה שע"י חזקה דהשתא גרידא לא מפקינן ממזנא, אלא

19. דף על הדף בבא בתרא דף קנג עמוד ב

בגמ': שרוב חולין לחיים. כתב בחתם סופר (גיטין כח, א), 'בליקוטי מהרי"ל כתב, שאין לברך החולה בעיר אחרת שמא מת או הבריא וה"ל תפלת שוא ע"ש, ובתשו' נחלת שבעה סי' מ' ושם מס' ע"ז ואילך חולק עליו משמעתיך דמוקמי ליה בחזקת חיים, ולק"מ, דחזקת חיים אית ליה אבל חזקת חולה לית ליה, דמשתנה והולך בכל רגע או לטוב כרוב חולים לחיים, או להיפוך כמיעוט חולים, ובין כך ה"ל תפלת שוא, אבל מטעם שכתב שם נחלת שבעה דאין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב וספק נפשות להקל ע"כ מתפללים עליו'.

20. ספר דבר יעקב

[הקו"ש [אות תקנח] מקשה שא"א להוציא ממון ע"י חזקה. ותירץ ע"פ ר' יונה שהכא איכא תרת, חזקה דהשתא שהוא בריא, וגם חזקה מעיקרא שהיה בריא, ובשני חזקות מוציאים ממון. מיהו בר' יונה משמע שבחזקה דהשתא גרידא מוציאים ממון [וכמש"כ לעיל אות א].

הקו"ש מקשה מה הגמ' בקידו' אומרת שרב שאומר הרי בוגרת לפנינו סובר כמו רבי נתן, הרי לר"נ איכא ב' חזקות. ומתוך דכוונת הגמ' שמוכח מר"נ שחזקה דהשתא הוי חזקה, אלא דלהוציא ממון בעינן ב' חזקות, ולענין איסורא סגי בחזקה דהשתא גרידא.

המרדכי [כתו' סימן רן] מבאר שר"נ אזיל בתר חזקה דהשתא להוציא ממון, כיון שמצטרף לחזקה רובא, שרוב בני אדם בריאים הם וגם הוא היה מעיקרא בריא [ושייך לרוב]. וכן שיטת התוס' ישנים ובעה"מ [בכתו' טז]. שרובא וחזקה ביחד מוציאים ממון.

(י) ר' נתן אומר אם בריא הוא עליו להביא ראיה שהיה שכיב מרע – דאזלינן בתר השתא.

21. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא בתרא דף קנג/ב

(תקנט) והנה הנא מיירי דזמן המתנה ידוע, אלא דמספקא לן אם היה שכ"מ באותו זמן, אבל להיפוך אם ידוע באיזה יום היה שכ"מ, אלא שאינו ידוע באיזה יום היתה הנתינה, לכאורה פשוט דלא שייך כאן חזקה דהשתא, וקשה דא"כ מאי קאמר ולענין טומאה כמחלוקת, דמדהשתא ימה"ח מעיקרא נמי ימה"ח, דהא הכא ידוע מתי היו ימה"ח אלא שהספק הוא מתי נכנס, ובתוס' שבת ל"ד דבעירב מבעוד יום ונאכל עירובו בה"ש אין עירובו עירוב דלא שייך כאן חזקה, אבל הרשב"א והר"טב"א - עירובין ע"ו - כתבו, דגם בכה"ג הוי כספק מתי נטמא עיי"ש, ועיין בביאור הלכה ס"ס ט"ו:

22. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף קנג עמוד ב

אלא שלא עברו - על בקעה זו ימות הגשמים משגדרה אבל עברו עליה ימות הגשמים תו לא פקע מינה שם רה"י אפילו משיגיעו ימות החמה ותיהוי לעולם רה"י לכאן ולכאן וסברא מעלייתא היא או חומרא דרבנן הוא ור"ח פירש דרבא פליג אדר' אלעזר והכי כתב ורבא חולק על רבי אלעזר ופ"י נמי לא שנו דבקעה כו' אלא בזמן שלא עברו על זו הטומאה שהיתה עתה בבקעה ימות הגשמים אבל עברו על זו הטומאה ימות הגשמים רה"י היא לכאן ולכאן.

23. תוספות מסכת בבא בתרא דף קנג עמוד ב

אמר רבא לא שנו אלא שלא עברו עליה ימות הגשמים - פי' רשב"ם שעברו עליה ימות הגשמים משגדרה הבקעה ואפ"ה בימות החמה חשיבא רשות היחיד ואין נראה כלל כי איזו סברא היא דכיון שנגדרה ועברו עליה ימות הגשמים הויא רשות היחיד אפי' בימות החמה וקודם שעברו ימות הגשמים לא תהיה רשות היחיד ועוד דלא מצי לאוקומא למילתיה דרבא דהכא אלא למ"ד בפ"ק דשבת (שם) והוא שיש לה גדר מד' רוחותיה ועוד אמאי קאמר רבא למילתיה הכא יותר מכל שאר מקומות שבגמרא שהביא הך משנה ופ"י רבינו חננאל דלענין טומאה קאי וה"ק לא שנו אלא שלא עברו על טומאה זו ימות הגשמים ואז אם נכנס בימות החמה הוי רשות הרבים אבל אם עברו על טומאה זו ימות הגשמים אפילו נכנס בה בימות החמה ובה לשאול בימות החמה הוי רשות היחיד גם על פירוש זה (קשה) תמיה גדולה היא למה יחשב רשות היחיד כיון דנכנס בימות החמה ובה לשאול בימות החמה ודוחק לומר דחומרא דרבנן היא ועוד תקשה למה אומר רבא דבריו בכאן יותר מבשאר מקומות דמייתי הך משנה וי"ל דהא נמי לא קשיא היא כדפירש רבינו חננאל דרבא חולק אדר"א ולא כתב יותר ונראה דחולק בענין זה מדאמר רבא אם עברו עליה ימות הגשמים הוי רה"י אפילו בא לשאול בימות החמה ונכנס בימות החמה א"כ לא אזיל בתר השתא בתר שעת שאילה ושמא כדברי ר' יוחנן רוצה לומר כדאיתא בירושלמי עלה בפרק מי שמת אמר ר' יוחנן נטמא בספק בקעה בין בימות החמה בין בימות הגשמים מחלוקת ר"מ וחכמים בא לשאול בימות החמה נשאלין לו בימות החמה הגשמים נשאלין לו בימות הגשמים א"ר יוחנן ובלבד ימים הסמוכים לגשמים] ותנן בתוספתא ואלו הן ימות החמה משתעקר התבואה מתוכה ימות הגשמים משתרד רביעה שניה

[דף קנד עמוד א]

ונראה לר"י לפרש ל"ש דבקעה רה"ר לטומאה אלא שלא עברו עליה ימות הגשמים פי' על הטומאה שנודע שלא עברו עליו ימות הגשמים משעבר שם ולא ידע אם בימות החמה נכנס או בימות הגשמים נכנס שאם בא לשאול לפנינו יש לנו לחושבה רה"ר דבתר השתא אזלינן אבל אם עברו עליה ימות הגשמים פי' שלא נודע לו אם בימות החמה או בימות הגשמים נכנס ומשבאה ספיקא עברו עליה ימות הגשמים אפילו הוא בא לשאול בימות החמה הוי רה"י לטומאה דליכא למימר בתר השתא אזלינן כיון שקרוב היה לימות הגשמים יותר ורשות היחיד לכאן ולכאן הכי פירושא לגבי שם טומאה כמו לגבי שבת והשתא ניחא דמייתי הכא הך מילתא אי אזלינן בתר השתא דאירי בה בהך שמעתא.